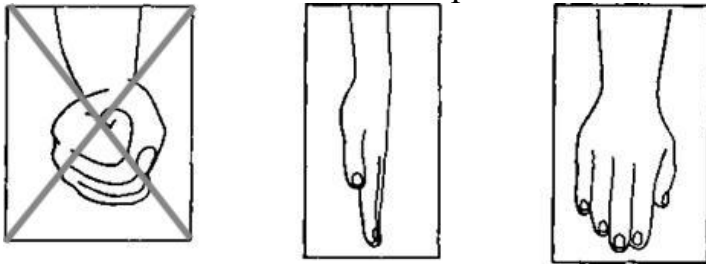


## Обстеження динамічного праксису дошкільнят

Автори: Глозман Ж. М., Потаніна Г. Ю., Соболева О. Є.

При дослідженні рухової сфери виявилося, що виконання проб на праксис пози доступно вже 4-річним дітям. Значні труднощі викликало у дошкільнят виконання проб на динамічний праксис, помилки спостерігалися в обох руках. Монолатеральні помилки тільки у правій руці поступово зменшувалися з віком. Труднощі при виконанні проб тільки в лівій руці зустрічалися приблизно рівномірні у всіх вікових групах аж до 7 (А. В. Семенович, 2002) чи навіть 10 років (Н. Г. Манеліс, 1999).

**Правильним є горизонтальне положення кулака (пальчиками донизу, кісточками доверху).** Річ у тім, що вертикальне положення є більш звичним, і коли дитина збивається – педагог може зробити висновок, наприклад, про стереотипії.



**Проби на просторовий праксис (проба Хеда) дошкільнятам недоступні.**

**3-річним дітям** доступне виконання простої проби на динамічний праксис («кулак-ребро», «долонь-кулак») за умови пов'язаного попереднього виконання кожної серії. 70% дітей після показу кожної програми і трьох сполучених виконань (спільно з педагогом) були здатні продовжити без помилок серійні рухи самостійно та перенести засвоєну програму на іншу руку. Запам'ятовування двох серій рухів поспіль та перенесення їх на іншу руку у цьому віці недоступні. 30% дітей могли виконувати цей тест лише сполучено та припиняли рухи, як тільки зупинявся вчитель. Мовленнєве промовляння програми в цьому віці не має ефекту. Слід зазначити, що у дітей 3 років не зустрічаються помилки щодо типу стереотипії (вертикальний кулак), характерні для старшого віку, тобто цей стереотип до 3 років ще не сформовано.

**Дитині пропонують пограти в «спритні ручки». Обстежувач показує три рази різні послідовності рухів кисті («кулак-ребро» - спрощений варіант для дітей 3 років). Потім просить повторити їх іншою рукою послідовно, починаючи з першого руху. Обстежують обидві руки.**

У простому варіанті проб на динамічний праксис («кулак – ребро», «долонь-кулак») більшість **4-річних дітей** виконують обидві програми серійних рухів самостійно і без помилок можуть виконати засвоєні програми іншою рукою. У поодиноких випадках доступне виконання та варіанти з трьох рухів. Графічна проба на динамічний праксис виконується більшістю дітей з персевераціями, просторовими інверсіями та дизметріями.

**Дитині пропонують пограти в «спритні ручки». Обстежувач показує три рази різні послідовності рухів кисті («кулак-ребро»/«долонь - кулак» - для дітей 4 років). Потім просить повторити їх іншою рукою послідовно, починаючи з першого руху. Обстежують обидві руки.**

**У 5-6 років** діти вже здатні виконати складніший варіант проби на динамічний праксис («долоня - кулак - ребро», «кулак - долоня - ребро»), однак засвоєння послідовності рухів уповільнено і вимагає додаткового пред'явлення та організації уваги дитини. Помітна також чітка тенденція до стереотипії. Більшість дітей переносять засвоєну програму на іншу руку після кількох помилок із самокорекцією при поверненні уваги до них.

**Дитині пропонують пограти в «спритні ручки». Обстежувач показує три рази різні послідовності рухів кисті («долонька-кулак-ребро»/«кулак - долоня - ребро» - для дітей віком від 5 років). Потім просить повторити їх іншою рукою послідовно, починаючи з першого руху. Обстежують обидві руки.**

**Крім того, діти віком від 5 років виконують графічну пробу на динамічний праксис: продовжити малювати, не відриваючи олівець, візерунок, складений з двох елементів, що змінюються.**

Графічна проба на динамічний праксис виконується більшістю дітей 5 років з поодинокими персевераціями та дизметріями, які практично зникають до 6 років



#### Що ви побачили?

- інертність (персеверації рухів)
- системні персеверації
- труднощі утримання рухової програми
- спрощення програми в динамічному праксисі
- дизавтоматизація (скандованість) в динамічному праксисі
- стереотипія в динамічному праксисі (вертикальний кулак)
- рухова аспонтанність (труднощі при розпочинанні вправи)
- наявність синкінезій (мимовільний рух однієї частини тіла, який виникає одночасно з мимовільним рухом іншої частини, автоматично)

#### Критерії бальної оцінки

**0** - Безпомилкове та плавне виконання відповідних віку програми або двох програм (кінетичної мелодії), а також вікових умов їх виконання (самостійне або поєднане) не менше 3-х разів поспіль із можливістю перенесення на іншу руку.

**0,5** - Безпомилкове та плавне виконання за наявності синкінезій в іншій руці або легкій виснажливості (зменшення кута нахилу руки або величини парканчика у графічній пробі).

**1** - Одна-дві персеверації, або просторові помилки, або стереотипії з самокорекцією при переході до другої серії рухів або перенесення програми на іншу руку, або легка дизметрія елементів у графічній пробі на динамічний праксис для дітей віком від 6 років, або груба виснажливість.

**1,5** - Множинні помилки зазначених вище типів з частковою корекцією за інтенсивної допомоги дослідника: вербальної регуляції, або сполученому виконанні (для дітей віком від 4 років), та/або 1-2 персеверації в графічній пробі без корекції.

**2** - Необхідні обидва види допомоги фахівця одночасно для успішного виконання тесту та/або множинні персеверації в графічній пробі.

**3** - Неможливість виконання жодної програми за будь-якого виду допомоги.